

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4
фор., на по године 2 фор.За АУСТРО-УГАРСКУ ВОС-
НУ и ХЕРЦЕГОВИНУ на год.
6 фор., на по год. 3 фор.За све остале земље годишње
20 фран. у злату, на по године
10 фран. у злату.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се поштом са
уплатом непосредно админи-
страцији „Глас Црногорца“ на
Цетиње, а може и наручије, г.
Петру Рамадановићу, к. п. аген-
ту у Котор. Доноси се шаљу
уредништву. Рукописи се не вра-
ћају.За огласе шаље се: за сваку
ријеч или за број од пет ријеч-
а по 2 новчића за први пут, а
за сваки даљи пут по 1 новчић.

ДВОРСKE И ДИПЛОМАТСКЕ ВИЈЕСТИ.

— Њ. Е. г. Шчеглов, царско-руски министар при нашем Двору, отпутовао је прошле сриједи на допуст. За вријеме његова одсуства отирављаће послове г. Де Мое, секретар по-славства.

ЦЕТИЊЕ, 7 новембра.

ЈЕВРОПСКЕ ДРЖАВЕ
према македонском питању.

Нешто вријеме које је протекло између закључака учинених у Мирцштегу, па док су ти закључци саопштени султану, а нешто то, што је Porta отовала да даде одговор, помогло је, да се о томе на равне начине размисли и да се чине разна пагађања. И заиста у јевропској штампи појављивале су се равне вијести о томе, као да све државе не одобравају руско-аустријски пројект као и о томе, да се Турска нада, да ће се користовати том неслогом између држава. Према тијем вијестима неке државе као да рачунају да руско-аустријски захтјеви нијесу довољни; такве вијести долазиле су понављаше из Инглеске, а дијелом и из Француске. Друге су државе опет мишљења, да Русија и Аустро-Мацарска траже одвећ много; то је мишљење, како изгледа, истицало из њемачко-турских симпатија. Заједно с њемачком рачунала су и Италију, која ревново сљеди за улогом, коју врши Аустро-Угарска на Балкану и боји се, да се њен уплив не развије сувише на штету италијанских погледа на будућност.

„Н. Времја“, пишући о томе, намећу осталог говори:

Поред свега тога, два састанка у Мирцштегу живо су тежили врло озбиљни међународни дипломатски преговори, којима је шљедовао састанак руског и француског министра иностраних дјела, а за тијем састанак цара: руског и њемачког. Претполагао се је такође и састанак руског цара с италијанским краљем, који и ако се није остварио, но га је замјенило само сопствено-ручно писмо цара, упућено краљу, опет је био постигнут потпуно споразум односно Балканског питања, а то се јасно види из оних ин-струкција, што их је италијански посланик у Цариграду добио, да потпомогне руско-аустријске захтје-ве. Ако је Италија у томе мало за-васнила, то не значи, да се је ко-лебала, него је то било ушљед уну-трашњих прилика, које стоје у свези с недавном министарском кризом.

Највише се је могло сумњати у држање Инглеске већ и по томе, што су и инглеска штампа и јавно миљење захтијевали, да се македон-ски програм оствари на тирој осно-вици. Истина, влада инглеска држа-ла се у томе врло резервисано, али судећи по неким знацима и у вла-диним круговима могла се је опасити струја у корист тога, да се жели да Инглеска независно утиче на равноту македонског питања. Тако н. пр. ва-служује да се спомене тај факт, да је ивасланицима македонског комите-та, који су иначе били добро при-мљени у Инглеској, речено, да они

немају што тражити од инглеске владе, пошто су већ били у петро-градском министарству иностраних дјела и тијем засвједочили своје рус-ке симпатије.

У бесједи првог инглеског ми-нистра, Балфура, на банкету лорд-мера јасно провирују независни ин-глески погледи на македонско пита-ње. Балфур отворено наива то пи-тање болесном појавом, и „да оно не може бити излијечено само дипломатском вјештином“; руско-аус-тријски пројект он „далеко не при-знаје као нешто савршено“. Даље, он особито наглашује то, да маке-донско питање има општејевропски карактер, те као такво треба да бу-де ријешено заједничкијем радом сви-ју држава; тијем самцијем он као да пориче теорију „о двијема државама, које су највише заинтересирани“. Поред свега тога, инглески први ми-нистар нема ништа против тога, да те двије државе имају рјешавајућу улогу као представнице и пуномоћ-нице свију држава, потписница Бер-линског уговора. Осим тога, он не допушта, да би минимални захтјеви Русије и Аустро-Угарске, који су подносили султану од стране Јевро-пе, на ма који начин могли бити одбијени од стране Турске.

Према томе, Инглеска се у сва-ком случају потпуно придружује јевропском концерту и изјављује то и јасно и разумљиво. Све државе, пот-писнице Берлинског уговора, сложне су, и њихови посланици већ су изја-вили султану, да Руски и Аустро-Угарски захтјеви јесу неодлучна во-ља Јевропе. За Турску остаје само да бира...

Балфурова бесједа, како пишу „Келске Новине“, учинила је тежак утисак у Цариграду. Рајечи: „мини-мум руско-аустријских захтјева“ протумачене су тако, као да би Ин-глеска захтијевала много више кад би она била непосредно у ту ствар умјешана. Турској је дато разу-мјети, да ће се од ње тражити много више, ако не пристане на ру-ско-аустријска потраживања. То исто од прилике изјавила је и њемачка.

Надати се је, да се Турска неће колебати.

Русија и Италија.

Овијех дана „Giornale d' Italia“ добио је интересантан чланак из пе-ра бившег италијанског министра иностраних дјела Принетија о ру-ско-италијанским односима. Тај чла-нак привукао је на себе пажњу ње-мачке штампе, а и ми ћемо се пре-ма петроградским „Новостима“ на том чланку зауставити.

Принети у руско-италијанским односима истаче три главне тачке. Он прије свега констатира факт абли-жоња између Русије и Италије, у чему је иницијатива потицала од италијанске владе. К томе се може додати још и то, да заслуга у томе послу припада прије свега самоме Принетију, који је највише на томе радио.

Принети говори даље, да је ита-лијанска политика имала у томе тро-јаку циљ: 1.) да се помоћу тога аближења осигура учашће Италије у ствари Балканског полуострва; 2.) да се што прије закључи трго-вачки уговор између Русије и Ита-

лије и 3.) да Италија добије што ви-шу слободу у спољашњој политици „Новости“ разматрају те три тачке независно од Принетијева ми-шљења овако:

Прије свега, нема сумње, да Италија има на Балканском полу-острву своје интересе, како трговачке, тако и друге. Географско сусједство и заједничке историјске успомене аближавају много Италијанце и на-роде Балканског полуострва. У са-мој Италији на много мјеста очу-вало се још до данас доста словен-ског елементу. У јужној Италији, а још више у Млетачкој области становништво је у половину словен-ско. На Балканском пак полуострву италијански елемент очувао се је, осим Румуније, још и у Далмацији и Арбаџији. У многим турским ва-рошима италијанске колоније врло су знатне и ако тачнијех статисти-чких података за то још нема.

Према томе природно је, што Италија жели своје односе с Балкан-ским полуострвом довести у свезу са својим законитијем утиљом на Балканске ствари. Зближење с Ру-сијом кад је још је понајбоље помоћи, да ту своју циљ постигне.

Друго питање, које је веома важно не само за Италију, него и за Русију, јест склањање трговачког уговора. У томе погледу и Италија и Русија налазе се у најповољнијим приликама. По себи се пак разуми-је, да би поволно склоњени трго-вачки уговор веома поволно утицао и на политичке односе између ове двије државе.

Најпослије, потпуно је природ-но, да Италија која је до сад веа-на уским границама тројног савеза, тежи да добије ширу слободу рада у спољашњој политици, а ту би тежила она остварила понајбоље абли-жење са Русијом.

Кад иницијатива аближења из-међу Русије и Италије припада овој потоњој, онда има основа падати се, да ће Италија и даље радити у исто-ном смислу, јер само таква полити-ка потпуно одговара интересима Кра-љевине.

Спољашња политика Италије, којом у главном рукује лично да-нашњи Краљ, у потпуно вријеме до-била је више и живости и смисла. Та политика, не ограничавајући Ита-лију на просту улогу учасника трој-ног савеза, обилжава јој друге, но-ве циљеви.

По тврђењу Принетијевог, Ру-сија је ишла на сусрет жељама Италије. Тијем ријечима Принети, као доскорашњи учасник краљеве политике, обилежио је један врло значајан факт, који заиста постоји.

Ми не видимо разлога, завршу-ју „Новости“, који би Русију примо-рао, да тијем путем не сљеди и даље.

ЈЕЗИЧНО ПИТАЊЕ У ДАЛМАЦИЈИ.

Далматински сабор завршио је свој рад прошле недеље. пошто је ријшио пра-чун земљских заклада за ову и будућу годину, као и дуго очекивано уређење учи-тељских плата. Политички најважнији по-ско, о коме се је до душе расправљало само у страначким клубовима, али који је одје-кнуо и у пленуму сабора, био је ипак на-прт владин о уређењу језичног питања у управној служби у Далмацији. Све странке, српска народна, обадвије хрватске и ита-

лијанска, одбиле су једнодушно предложе-ни напрт, јер у њем виде тенденцију гер-манизације. Пошто су хрватске странке пристале, да се народни језик у Далма-цији зове и српски, сложили су се хрват-ске странке и српска у једној изјави, која гласи:

„Клуб народне хрватске странке, клуб странке права и српски народни клуб у сабору далматинском, узели су у прогрес владину основу о пороби језика код управ-них области у Далмацији, те поводом исте, заједнички изјављују што сљеди:

1. Сва три клуба стоје на становишту, које је у језичном питању заузео Са-бор Краљевине Далмације и својим опето-ваним закључцима, почимши од г. 1884.

2. Према томе становишту, клубови не могу пристати на владину основу, по-што се истом не удовољава саборским зак-ључцима, а проти народном праву даје се мјеста у Далмацији туђем језику њемачком.

3. Према истоме становишту поновно траже:

да уредовни језик свега пословања и међусобног дописивања ц. к. области у Далмацији управних и судбених, има бити хрватски или српски, са јединим изузет-ком, да поднесци и записници странака са-стављени италијански, имају се рјешавати у истом језику.“

Предсједници ових клубова: Вукотић, Трумбић и др. Чамрџија, отишли су у суботу неке намјеснику и саопштили му свој закључак. Задржали су се код њега читав сат. Намјесник је рекао да ће закључак саопштити министру предсједнику Керберу и нада се, да ће се моћи спровести уведење српског (хрватског) језика у јавним уред-има, само је пагласно потешкоћу у том погледу за пошту и бројав. При крају раз-говора рекао је, да ће дефинитиван одго-вор дати предсједницима клубова за два мјесеца.

Италијански клуб одбио је владину основу овим одговором:

„Заступници италијанског клуба сма-трају неоприпустивом владину основу о уре-ђењу језичног питања у уредима те на исту не пристају:

1. јер се по њој не би зајамчио ита-лијанском језику положај српскојеран праву и потребама управе, што се темељито и оправ-дане може захтјевати, и дозвољавајући веће раширење хрватског или српског језика:

2. јер би се у јавну службу увео њемачки језик, који је сасвим туђ значају, обичајима и потребама земље;

3. јер је предложена основа непот-пуна и намјеравано провођење њевино неустварно.“

И тако је цијела Далмација једно-душно одбила германизаторске прохтјеве аустријске владе.

Послије ових изјави, којима се је за-свједочила слога између Срба и Хрвата, чуло се је у и сабору са стране хрват. посланика више значајних говора, у којима су гово-рници нагласили потпуно преокрет у поли-тици далматинских Хрвата. Срби послани-ци држали су, да не могу ћутијем пријећи преко овога говора и у њима учинених изјава о братској слози између Хрвата и Срба, и за то је у сједици далматинског сабора предсједник клуба српских народ-них посланика Буру Вукотић, прочитао ову изјаву:

„Српски заступници дубоко су увје-рени да оживотворене народних идеала зависе од сложеног рада Срба и Хрвата, као једног народа. У свези с тиме, српски заступници поздрављају с одушевљењем изјаве, које су се у овом засједњу чуле на разних кругова хрватских заступника, те очитују: чим се те мисли укоријене у народу, штада ће у дугу начелног стамо-вишта српске народне странке на При-морју ш. ј. отије приваљног и приваљеног народног начела, ошамисти и она задња ре-серви у програму српске странке у погледу сј. димензи, јер српска странка, на темељу равноправности Срба и Хрвата, то сједи-њење у свм програму има. Тада ће Срби и Хрвати удруженијем силама радити на политичком, културном и окономском пољу, да се постигну они идеали, у којима једи-но стоји спас и сјипа будућност народа — српског и хрватског.“

Тако се је иза много година догоди-ло, што се готово није могло очекивати, да су се у једном важном питању наши сложни сви народни посланици Далмације без обзира на страначке и народносне раз-

лике. И не само да су се нашли сложни против покушања владиног, који је угрожавао језична права мање читавог становништва у Далмацији, него су у исто вријеме свечано запечатили братску слогу, која ће без сумње повољно утијецати на даљњи развитак земље.

СЛОВЕНСКИ СУД.

О потреби нарочитог словенског суда, који би рјешавао размирице међу Словенима, бечки „Parlamentar“ доноси овај чланак:

Великог поштовања достојни напори руског Цара за одржање свјетског мира, који ће траумфатови тек ријешеном словенског питања, довели су до установе изборног суда у Хагу. Правни спорови између држава ће бити рјешавани и изравнавати изборним судом. Међутим за оцјењивање пресуда у правним стварима не постоји међ народима никакав међународни суд: народи нијесу још аргументи за ово више схватање. То је истакао и сам чувени државник и јурист, државни секретар Николај Валеријановић Муравјев, руски министар правде и предједник изборног суда по новчаном спору са Венецијом. И с правом је истакао. Јер све до сада јачи народи не даду да се испитује оправдање њихових поступака према слабијим народима. Један примјер: члан 19 (од 1867) основног државног закона, који је створила њемачка мањина, у Аустрији је исто тако до сада мало изведен, као и члан 44 (од 1868) у Угарској, који је створила мађарска мањина. Творци ових закона који утврђују словенска права, сами тако рећи с предумишљајем спречавају њихово извођење. Тај јуристички спор је управо извор криве Аустро-Угарске, а када би постојао један међународни суд за рјешавање размирица међу народима, словенска већина у Аустрији и Мађарској била би у стању да у спору са несловенским противницима: Њемцима и Мађарима, добије објективну пресуду образованог свијета. Извршење би према томе било већ морално изнуђено. Међу тим државе се међу собом слажу у основним, начелним предстакма својих правних спорова код изборних судова: тако сигурно као Француска и Велика Британија, а вјероватно као Француска и Италија, Инглеска Сједињене Државе. Од врло великог усјеха било би завођење хатског суда, када би све државе, прије но што повину своје војске и ставе их у убојни ред, прво утврдили на том изборном суду, на чијој је страни право или неправо. Онај који мисли да има право, би промислио да ли да лакоумно изазива рат. Писмо Царево предједнику француске републике, које је лично предао руски министар спољних послова, државни секретар гроф Владимир Николајевич Ламардор и које је прочитано у министарском сајету, садржи израз задовољства идеалном и хуманом православног словенског Цара на руском пријестолу, о институцији изборног суда и о гаранцији за мир коју даје француско-руски савез, а то у колико се односи на државе у њиховом међусобном односу, пошто народи нијесу још толико вриједи, да своје правне спорове рјешавају помоћу изборног суда. У току времена државне границе су сталније од народносних гра-

ница, које се у вјечитом животу помићу напријед или назад.

Али другачије стоји са домаћим, породичним размирицама међу самим Словенима, које се начело ништа не тичу другог цивилизованог или нецивилизованог свијета. Ауторитативни једини судија био би у овом случају сам Цар, пошто нема словенског суда за испитивање и изравнање правних спорова међу словенским племенама. Ни у којем случају не би био изабран један словенско-национални аристократ или народосни савет за унутрашње словенске ствари. Раније уставно-правне борбе између регента и словенског племена у Србији и садашње у Бугарској за служивале би да буду ријешене изборним судом, или пошто нема словенског аристократа, да их Цар благовремено ријешити. Признати бугарски кнез, Александар Батемберг морао је да се брзо уклони: Цар миротворац, трећи Александар, оцјењао се заиста као словенски цар, који уклања незадовољство међ Словенима, који представља словенски и у исто вријеме и Божији суд. Православни Словени у Македонији не би апеловали на Јевропу и Сједињене Америке, када би био утврђен принцип да су сама егзистенција једног словенског племена и сама слобода једне словенске земље, заиста словенски ствари по гледу које се са турским уладајем кратак процес врши и свака туђа интервенција и још унапријед забрањује. Ето ту скоро је одавно већ и тешко искушавана мањина земалског сабора у Лавову узалуд се борила због изборног закона и наставе са случајном пољском већном у сабору; највад је изашла из сабора и положила мандате са изричним захтјевом једног суда, словенског суда. Зар ће сада овај посљедњи домаћи, словенски породични спор, да буде ријешен од Инглеза по паншовској или од Пруса по украјинском референу? Каква нескладност, каква би то била свједоштва сиремаштине за словенску нацију, у којој Цар, као словенски цар, игра велику улогу, који се стара за мир међу словенским државама, који се залаже за слободу словенске Македоније, једне класичне, православне земље. Да је могуће, да државе у којима Словени станују, ступе у оне одличне односе са Царем и његовим руским царством, у којима се налази јуначки Кнез и геројски племе у Црној Гори, онда се не би могао замислити словенски спор; словенски суд би био изашао, јер хришћанска савјест и свијест о дужностима словенске вјерности биле би у овом случају мјеродавне. Из доцнијег још судбоноснијег спора између засићених, па ипак незадовољних Мађара и племенитог угарског краља поводом великог проширења једног параграфа њиховог сопственог уговора о поравнању од 1867 у једностраном мађарском духу и интересу, може се много научити: није било трећег као непристрасног судије, јер је сама Аустрија заинтересован фактор, јер изборни суд за дуализам још није уговорен. И то је добар аргумент за словенски суд у Петрограду и за спину ријеч Царева.

ШТА СЕ РАДИ У БУРСКОЈ ЗЕМЉИ.

Давно су Бурри сасли са сцене, давно се већ не спомињу ништа њихова страдања и муке, ни њихова јунаштва и ртти

успјеси, који су свијет удивљавали — већ су готово заборавили о њима и они, који су за њих највише осјећали. Али у Јужној Африци, како пише „Н. Време“, тако обилато задовољној невином криво, није да нас ништа боље, напротив, стање је још јадније и чемерније. Мислило се је, да ће Инглези, који су се тако слабо показивали на бојном пољу, почивају чудеса храбрости на пољу економског побољшања разорне земље и да ће надокнадити изгинуло становништво емигрантима. Ово се је мислило тијем прије, што је, бар на изглед, тај злочест рат и вођен једино због тога, што Бурри нијесу хтели да инглеским насељеницима даду потпуно политичку равноправност. Али свршко се је тај несретни рат, и не само да је та равноправност успостављена, него су права Бурра још и умањена, а одређене су и строге и широке повластице свијема онима, који желе населити се на земљишту бившијех република, но све узалудно, — поља јужноафричке још више су пушта сад, него до сад. Индустија се и не миче, а све због недостатка раднијех рука. Мислили су и премишљали како да алу доскоче: да потраже раднике у Јевропи и да их варама у Јужну Африку на руднике од злата и драгог камења, на добитак угља и гвожђа, на обрађивање пространијех поља, али ти су радници прије свега скупи, а осим тога, они би тражили иста права која и Инглези имају. Па ко би још могао јемчити и за то, да ти бијели радници не буду више симпатисали Бурима, него Инглецима, и да неће у тамошњим парламентарима, вајезно с којом Инглеци неће моћи изићи на крај? Да им се та права не даду — то се опет не може; јер како је могуће не дати Јеропљанима ова права, због којих је бајати и рат вођен?! Управе неких акционерних друштва у Јоханесбургу покушавале су, да у процес тијем политичким комбиацијама, „тајно“ доведу италијанске рударе, али то је проузроковало такву бурру, да у мало није настао јавни неред, те су се од тијех бијелијех радника морали одрећи.

Али што је са црнцима Јужне Африке? — И њих нестaje. То је такође резултат цивилизаторског рада бијелица и црначкијех радника тако је мало, да их се једва налази за потребе у приморским градовима и на фермама, где је труд и лакши и боље плаћен, него на рудницима. Осим тога, та околност што су Инглези, за вријеме рата с Бурима, затраживали помоћ црнца, учинила је, те црнци сами себе више цијене: они су дошли до закључка, да вриједи и још зашто, осим ропског рада у рудницама; они су се увјерили, да је могуће бијелице приморати, да друкче на њих гледају, те чине потраживања, на која Инглези још не пристају. Црнци Јужне Африке толико су се подигли, да су у близини Капске колоније, у њемачким владавинама у Дамаку, устали на оружје против Њемаца и у једном мјесту поклада њемачки гарнизон. Такве људе није баш лако похерати на раду у руднике.

Комисије, које су на томе питању радиле у Јужној Африци, дошле су до закључка, да треба тражити изласка у доношењу радника из Азије. Они су и јевитији и не мора се с њима толико бити на опрези. Разумије се, да с њима неће бити

разговора ни о каквој политичкој равноправности. Мисли се, да ће они бити задовољни тијем, што ће им се дати прилика да зараде толико, да не скапају од глади. Њих и гони из отцубине једино то, што се боје од гладне смрти, која је тако обична у Индији и Китају. По садашњем предрачуноу треба да бавити бар 300.000 радника. Но зар ти радници неће бити просто робови, зар се тијем неће опет обновили трговина с људима, који су најмљенији на присиљени рад за извјесни број година у далеких инглеским колонијама? Та су питања поникала у души многијех чланова комисије, за то је и ствар о добавци 300.000 радника, бесправнијех Индијанаца и Китајаца, који ни код кога није заштите неће, затрајала да се ријешити. Али потребита већина гласова без сумње ће се добити за набавку жутокожих робова, а како и не би, кад су тако мирни и јевитији...

По зар су то баш Инглези хтели да добију крвавим и жестоком ратом?

Књижевност, умјетност и просвјета.

Будимо чланови Српске Књижевне Задруге. Српска Књижевна Задруга, која нам је за ових једанаест година дала 78 лијепо укоричених књига *биромога садржаја*, није наша код школа наших онова одавна, који су покретачи ове корисне културне установе у истину очекивали. Али не само да књижице наших школа не кресе ремек-дјела Српске Књижевне Задруге, већ има код нас и данас још прилично интелегенције, која није члан Задруге нити се залама, да је бар које другом свом пријатељу препоручи. Отуда и видимо, да број Задругиних чланова с године у годину пада, и ако скоро сваки образовани Србин зна најмјере и племениту задаћу ове књижевне расаднице.

Тужимо се, истина, на многе наше јаде и невоље; тужимо се, да често пута неможемо набавити и најужније намирице за кућу нашу; тужимо се на наше доше материјално стање и невољне прилике; једном ријечи, на све се тужимо, али на наш немар канда понајмање. Немар свој нико не ће истаћи, и ако у њему лежи извор свих наших зла. С немара нашега, долазе и честе наше пјесме јадиковке, којих се акорд угњездио у срца наша.

Кад не бисмо, рецимо, побољшали од те љуте бољетице, т. ј. немара нашега, и кад би се мјесто немара удомио у срца наша *мар и воља* за све, што је наше, нема сумње, да би се помале слушала или ријетко кад чула та пјесма јадиковка. Тада би све, што је добро и племенито, и што је на корист нашу створено, налазило и на наш топаљ одзив и на нашу потпору, без које ни једна установа не може опстати, а како ли се развијати.

Па тако би и Српска Књижевна Задруга, да је пусти воље и мара могла у броју чланова упоредо њи с „Maticom Hrvatskom“, која броји на 12.000 чланова, да и више би требала имати, јер Срба, и ако су расути, има преко шест милиона.

За то се умољавају све наше основне школе и српско православно црквено-школске општине, да се упишу за чланове добротворе Српске Књижевне Задруге, те да тим потпомогну ову српску установу, а и

ЛИСТАК.

СПЕНСЕРОВО¹⁾ УЧЕЊЕ

о постанку и будућности обрета и обичаја.

— Превод²⁾ Л. Ђ. Поповића. —

Прије него је постала држава у оном смислу, у којем је сад разумијемо, друштвени односи људи намећу себе регулисали су се равноврсним обичајима и обредима. Зато тај облик контролисања човјекских поступака може се сматрати као један од првобитних почетака државног елемента у друштву. Да је заиста ограничење човјеково, које потиче из обичаја, наравн и сличног контролисања предходило религиозним и политичким ограничењима, доказује се самим тим, што та врста одношаја постоји и код животиња. И оне имају извјесне начине да умилостиве, потчине, и те начине исказују равним покретима, који одговарају извјесним побудама код дивљака, који не знаду ни за какву управу осим вође за вријеме рата, као што су, на пр. Таманци, постоје одређена правила, којима исказују или мир, или непријатељство. Распитивања, поздрављања, израза саучешћа,

¹⁾ Повзати инглески философ Херберт Спенсер рођен је 1820 године. Његово учење носи карактер еволуционизма или теорије прогреса. Од његових дјела превео је ове године Ј. Миодраговић (Београд) учење о умов, моралном и телесном васпитању. Што је још преведено од Спенсерових дјела (биологија, психологија, социологија и етика) на српском језику — непознато ми је. Држи да ће и горњи чланак внимати бар неки дан наших читалаца, те га ради тијех и доносим у преводу.

²⁾ Виђи: „Мисли“ — ежемјесични научно-литературни журнал — Септембар, 1881 г.

којима се узајамно почаствују Арауканци кад се срету толико су сложени, да треба најмање 10—15 минута док се та формалност сврши. Сваки од вас увјек испуњује у опхођењу с људима много формалности, које готово нико неће отворено да наруши. Другим доказом, да су обредне установе предходиле свакој другој, служиле нам интересан факт, који се и данас опажа у земљама конзерватизма, застоја, као н. пр. у Китају, где „*неистуљивање форма отаџба*“, које су одређене за сваки посебни чиновнички сталеж *сматра се исто што и одрицање њихове власти*.“ То исто видимо у многим предавним стадијима државног развитка, као н. пр. у средњевјековној Јевропи. Сад на острвима Тонга спољашњи знаци поштовања власти толико су обавезни, да се сматра за пријеступ кад их неко наруши — ма да тамо још нема ни стално утврђеног закона, ни сталне контроле од стране власти. Тако се исто строго осуђује нарушавање религиозних церемонија. На пр. на Сандуничким острвима на дан празника Табу (што значи „посећени боговима“) сваки онај, који проузрокује какву ларму, подргава се смртној казни. Религиозна церемоније у почетку су постале ради умилостивљења умрлог претка, ради успомене на њ и на његове наредбе, и ради покајања ако се не извршују. Египћани и Јевреји до Мојсија гледали су такође највећу важност у испуњавању обрета за умилостивљење; број бикова које је примио Рамаес на жртву своје оцу Амону, даје право Рамаесу да моли ода за помоћ у рату. По мишљењу Кинеза „највећа и најважнија је заслуга“ Мојсијева у томе, што је он дао у религији пријетство моралном елементу. „У религији коју је реформисао Мојсија, Јехова се одликује од осталих богова тим, што он жели да му

служе не само приношењем жртава и светковинама, већ такође — што је најглавније — испуњавањем његових моралних заповјести.“ У хришћанству религиозно морално елементар развијао се је у почетку на штећу обредног; но кад је доцније хришћанство распрострањено на све стране, морални његов елементар у средњевјековној Јевропи толико је био ограничен, да н. пр. у правилима св. Бенедикта постоји 9 тачака које се односе на моралне и опште обавезе братије, а цијелих 13 само на обредне. Да се је и нехотицио испуњење обрета сматрало пријеступом, свједоче нам правила св. Колумбина, која одређују 10—20 дана каване ономе, који ушљад растројства желудца или болести избади профору на поље, као и до 12 удара каицијом који у своје вријеме не изговори *amen*, буде се разговарао за вријеме једа и др. слично. Ако се сад потсетимо да с даљим развитком религије обредна форма губи свој значај, уступајући мјесто моралном елементу, н. пр. у јеврејском протеантизму, то ћемо разумјети, да преоблађивање обредности карактерише религију на њеном нижем ступњу, т. ј. да су се и њој обреди појавили прије свега другог. Ако је, као што смо видјели, хришћанство у средњем вијеку понекад и падало у обредност, то исто треба приписати утицају незнабожачке обредности и опште ниском развићу оног друштва, у којем се наша вика религиозна идеја

У зоологији видимо, да опште знаке извјесне групе средњих типова треба сматрати много старијима од оних знакова, који их разликују, зато што су они пошљедни знаци, т. ј. знаци разлике, морали постају доцније. То исто видимо и у друштвеним формама: потчињавање обредима ми налазимо и у политичким и у религиозним форма

ма; значи, као *општи* елементар оно мора да је старије и од религиозне и од политичке потчињености. Та разлика морала је постаја доцније, а то се доказује тим, што су *форме* исказивања поштовања, потчињености, и опште умилостивљења готово увијек мање више једнаке како у односу спрам божанства, тако и у односу спрам свјетске власти, као и у опхођењу приватних лица или родитеља, н. пр. наше складење кафе, падање на земљу и др. слично.

Пита се, како су постале те *форме*? Обично се мисли, да су оне намишљене свјесно. Али то је мишљење погрешно и гетице из оне исте заблуде, из које је постала претпоставка, да су првобитни дивљаци имали свјесан друштвени договор, да су свјесно намислили симболе, који сачињавају језик и писмена азбуке. То је мишење плод погрешног пренапаја развијених цивилизованих идеја у неразвијено друштво. Ако ми намишљемо стенографске знаке по својој вољи — ми претпостављамо, да је и првобитни човјек ишао тим истим путем. Испитајући равне *форме* и симболе одношаја, као што је н. пр. пољубац, аплодисменти и др. слично, Спенсер држи, да они *посве* нијесу били намишљени вјештачки, већ да су у почетку постали као природан израз или рефлекса, или опште емоционалних покрета. Тако, пољубац је постао од *љубења*, које се и до данас практикује код многих народа, како код оних који знају за пољубац, тако и код оних, који за њ не знаду (н. пр. Монголици, племена Чптагонга, Бурмеца, Е-кимоа, Новоселанџана). Њушење пак и лизање било је резултат развијеног чула мириса и укуса; оно се увијек практикује код животиња. Аплодисменти преставају рефлекс, који можемо увијек видјети код дјеце у природном стању, која ојећајући

своје књижице украсе лијепо и корисним издањима Задругним.

Добротворски је улог К. 200. — и може се у више рокова уплатити. Школе и опшине, које имају досадашња ова кола, могу постати добротвори и са К. 150 —; а које немају ништа, за те је улог К. 200, — али ће се тога добити и сва досадашња кола Задругина.

Ово је наша топла жеља, а сад се надамо многобројном одзиву наших школа и општина, па и угледних родољуба у васколикном Српству.

Загреб, дне 30. Октобра, 1903.

Никола Ст. Кукић
администратор Срп. Књиж. Задруге.

(Сто-педесет годишњица оца слави ства). 17 августа ове године навршило се 150 година, откад се родио Чех Јосиф Јаковљевић-Добровски, кога зову „патријархом словенске науке“. „Славјански Вјестник“ приказујући његов рад и живот вели, да критичизам, позитивизам и објективизам састављају три карактерне црте научног духа Добровскога, те га стављају скоро изнад свијех слависта последије њега. Он није никад жртвовао истине за љубав рђаво схваћеног патриотизма, нити је удељивао своја истраживања према официјалном схватању. Добровски се између свијех научника XIX. вијека највише приближује к идеалу истинито-слободнога испитивача. Због тога није чудо, да се к многим његовим мишљењима (на прелику о карактеру старих Словена, о чешким „откривањима“ и т. д.) кога су се сматрала прије забаченима, наука опет враћа; није чудо, да су се одушевљавали испитивачким методима Добровскога још од доба Гетеова. Ево што каже Гете о Добровском: „Где се он чега лати, видиш одмах мајстора, који је свој предмет одасвуд обухватио и дијелови се брзо састављају у цјелину“. Значење Добровскога не ограничава се само на то, што је он рашчлетио земљиште и ударио темељ за изучавање Словенства као групе одређених теоретских наука, које не служе само познанању нарочитих специјалиста, него извором познанања самог себе за многе милијоне људи, који се боре за елементарни и виши политички и национални живот. Отуд излази не само политичко, него чисто национално значење Добровскога рада, као једнога од првих твараца нашега савременог критичкога проучавања Словенства. И он није само ударио темељ тому проучавању и познанању Словенства, него је и показао пут, у ком се треба даље да развија то проучавање, а то је пут свестранога међусобнога изучавања без икакво површина и фразерске сентименталности. У том смислу може се Добровски слободно назвати великим учитељем — weltmistr он-не само свијех радника који су последије створили ову науку, него и свега словенскога племена. Последије оваког приказа „Славјански Вјестник“ вели о Добровском још ово: У наше рђаво вријеме, кад так и учени славиности настоје да униште вјеру у неокршениост (интегритет) и животност словенске племенске личности и одричу смисао предмету својих изучавања, морамо се дубоко осјећањем поштовања сјетити тога, који је својим великим радovima створио науку о Словенима као засебну грану човјеке науке. Добровски као лингвиста, етнограф, историчар и публициста, обухва-

тајући својим духовним погледом сва словенска племена, умно је задахнути своја дјела с толико животворне снаге, да су и пријатељи и непријатељи његови признавали његове погледе на Словенство, као на једну цјелину, неопорним научним фактом. С његовим именом је у вези прана страна Словенског препорода на Западу. Он је метнуо у уста Словенима и Несловенима термине: „Словенство“, „словенска ствар“, „словенска култура“ и т. д. и садашњи пигмеји неће моћи пољубати основе, које су ударили титани.

Слава Јосифу Јаковљевићу Добровском!

(Српска Краљ. Академија Наука.) Из задужбине пок. Николе Ј. Маринковића расписала је Српска Краљ. Академија Наука награду од 480 динара у злату, коју може добити: одличан почетки спис с моралним и патриотском тенденцијом, који је написан четим српским језиком и одликује се лепотом слога и садржаја. Наградити се могу како рукописи тако и штампани списи, који више старији од двије године. Списе за награду треба поднјети академији најдаље до 1. маја 1904 год.

Српско академско друштво „Зора“ у Бечу конституисало се на XII. својој редовној главној скупштини овако:
Председник: Мелка гроф Годе Гучетић, cand. jur. — Подпредседник: Јермија Мандић, phil. — I. тајник: Перо Б. Поповић, phil. — II. тајник: Перо Первић, techn. — Библиотекар: Милан Ђорђевић, med. — Благајник: Ђока Т. Атанасијевић, techn. — Одборници: Мурад Сарић, med. Атанасије Каракашевић, med.; Ревизори: Васо Глушац, phil., Светозар Стојановић, phil., Ник. Мариновић, jur., Данило Лончаревић, techn.

Добили смо на приказ: „Рад“ српски народни велики календар са савременим сликама за год 1904. која је приступна и има 366 дана. Година четврта. Издање „Рада“, дioniчарског друштва за издавање српских књига и новина у Руми. Штампарија Ђорђа Петровића у Руми. Уршћен је врло одабраном поучном и забавном садржином. Велика му је слика, Др. Ј. Јовановић Змај са осталих 56 слика већином савремених. Календарски дио израђен је такође брижљиво са корисним биљешкама, побољшани су у кратку аналитичку доцнају свјетски, па и црквено-школске автономне власти. Заступљена је поезија, приповијетка, историја, правреда, вођарство, пчеларство, народне старине и кратки опис свију слика. Цијена му је 85 хелера. Календар препоручујемо нашем српском свијету.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Цетиње, 7 новембра.

(Из Књ. Цр. Државне Библиотеке.) Управитељ Књ. Цр. Држ. Библиотеке, г. проф. Мирко Мијусковић, има да забележи неколико приложника, који знатно помогоше, да се наша Библиотека повећа. С достојнијем поштовањем помиње не малу добит за Библиотеку што је блаженоу-покојени Митрополит дабро-босански Хаџа Савва Косановић завјештао своју велику књижицу, Књ. Цр. Државној Библиотеци,

је умилостивљење живих политичких владара постепено изумрало, а, напротив, развијало се за умрије — Спенсер објашњује тим, што живи владар, ма да има својих преставника у разним мјестима државе, ипак зато је био локализиран; дочим последије његове смрти, страх од његовог привиђења простирао се је по свој држави, тако да и потреба умилостивљења истог свуда је изазивала потребу за умножавање жречева религијозног карактера, који служе као посредници међу народом и духом умрлог. Са развијем политичког живота, херолди — ти жреци свјетске власти — вршили су улогу судија над преступима, које су чинили племићи (Француска); у Инглеској пак до 1688 г. они су обилазили провинције и вршили она дјела, која су сад пријешла судовама, у која долазе и записи о рођењу, браковима, смрти племића и др.

На тај начин видимо, да обреди претходе закону и властима, да они нити им личиог (индивидуалног) понашања прије постанка друштвених поредака, који контролишу то понашање. С почетком политичког вође, он (обред) се у почетку сам јавља својим церемонијалетером, а за тим се то његово вршење диференцира у особиту организацију чиновника, који управљају политичким церемонијама, која (организација) за тим постепено заузима са развијем оних организација, која појачавају грађанске законе и проглашавају морална правила. Прије је тај чиновнички стаљез био потпуно сличан са оним, који је руководио дјелима помпљована умрлих и божанствених владара и био је један од најважнијих елемената друштвеног склопа.

(Наставиће се.)

која броји око 500 које књига, које свеза-ка појединих повремених издања, међу којима има доста важнијих и ријеткијих књига и скоро цио „Гласник Српског Ученог Друштва“.

Велику хвалу одаје поштованој госпођи В. И. Крилова, удови бившег царско-руског консула у Скарду Крилова, која је поклонила неколико старијих: *рукописијез прквенијех књига: један Апостол на пергаменту, један на хартији, два Јевангелија, један Требник са упуством како се врше свети обреди*. Све су ове књиге српске редакције. Од штампанијех: *Службеник Божијара Вуковића 1554 у Мљецима, доста добро очуван*.

Поред тога: *Животи и дјела Енђемија Савојског 1740*, штампано у Св. Петербургу и *Житије и слика дјела Петра Великог, 1771 у Мљецима*. Дале: *један „Мјесечни журнал“ од 1755. Св. Петербурга, „Политички журнал“ од 1798. Историја Византије на грчком, штампана у Мљецима 1767. и Библија, на грчком, нема насловног листа*.

Особито се захваљује госп. *Војводи Гаору Вуковићу*, министру иностраних дјела, који је наредио да се даду из библиотеке министарства иностраних дјела око 80 елегантних увезанијех књига, већином на француском језику и од бољијех њиховијех писца; као и

Госп. *Дру Тихомиру Ђорђевићу* професору учитељске школе у Алексинцу, који је послао све овогодишње бројеве часописа „Караџић“ са још неколико књига и радио засебно оштампанијех, који се баво фолклористиком.

(Из „Друштва за потпомагање заната и трговине у Црној Гори“). Г. П. И. Почек, студент сликарске академије у Науљу, имаоли је поклонити „Друштву за потпомагање заната и трговине“ својом руком — умјетнички — израђену слику, акварел, знатније вриједности, која представља трг вароши Помпеји са извором. Г. Почек је и ранијим својим заузимањем и готовошћу на рад за друштвени напредак показао, како треба припити к срцу узвишену дужност, особито наших млађих синова, да приступе сваки по могућности, раду привредног препорођаја нашег. Овај садашњи похвалан примјер г. Почека, друштво препоручује његовим друговима по струци, а њему овом приликом изјављује свју највећу захвалност.

Нов добротвор. Г. *Василије Марковић*, трговац из Подгорице уписао је свог покојног сина *Крста* за члана добротвора нашег младог привредног друштва, давши преко друштвеног пододбора у Подгорици цио члански улог од 150 круна.

Покојни је *Крсто Марковић* био риједак човјек по заинтересаности за наш привредни напредак; он је био такође и опијен идејом за тај напредак и цио свој млађани живот посветио је својој спреми за будући рад на том напретку. — Бог је тако хтио да Марковић не дочека оснивање нашег привредног друштва којем би, да је жив, био један од најважнијих поборника; као трговачки агент испустио је крајем прошле године у Трету своју племениту душу у цвијету своје младости и баш онда, кад бијаше готов да отпочне свој привредни рад, за који се бјеше одлично спремно и за који имађаше ријетку вољу.

Г. *Василије Марковић* чинећи уписом свог сина за члана добротвора нашег друштва, једно патриотско дјело, у лето вријеме угађа сјени покојног Крста, јер га мртва уводи у једно друштво, којем би он, да је по општој срећи жив — био права душа, за које би се друштво он без икакве сумње залагао и морално и материјално. Према томе трговац Марковић је овим актом извршио једно апстрахирано завјештање свог племенитог сина, на чему нека му је велика хвала.

(Дјечји Сад.) Редован рад у Дјечјем Саду Велике Књагинје Милице Николајевне отпоче је прошле недеље. При упису јавило се је 179 дјете, но због тијесног здања, као и због оскудице у забављама, нијесу сва та дјета могла бити примљена, те је примљено свега 90 дјете. Али толика је воља и код родитеља и код дјете, да се сваки дан јављају с молбом, да се по к-је ново дјете прими. Дјета имају такву наклоност, да их ни ала времена не могу спријечити, да не иду у „малу школу“, како је они сами прозиваје. Ове године у Дјечјем Саду раде двије забавиље.

(Прогноза времена за мјесец новембар). — Мјесец новембар изгледа да ће нам прије доијети густе магле него свијета или кише, коју можемо ишчекивати у почетку мјесеца (као што је у истину и било), за тијем 15, и између 20. и 23. новембра.

Не само новембар, него ни децембар, па чак ни прва половина јануара (1904 год.) немају услова за јаке вијавице, дакле ни за јаку хладноћу, која би последије ових настала. Али таквих услова биће у толико више и у толико јачих последије 19. јануара и ту тек настаје зима, која ће да потраје до половине марта. Цијела друга половина марта пак обећава нам најљепше пријетве дане.

(Срби у Аустралији.) „Трг. Гласник“ доноси ове редове: „Ових дана послао нам је наш пријатељ г. Милан Лукић трговац из Аделаиде, у јужној Аустралији, своју и својих другова Срба слику, на којој су сликани сви Срби, који сада тамо живе, а то су: Милан Лукић из Ловнице, Марко Дупер из Дубровника, Петар Ивов Мијусковић из Црне Горе, Милутин Јанковић с кћерком из Зајечара, Марко Ђуров Јовачевић из Црне Горе и Коста Јовановић из Љесковца. Лукић нам пише, да у Аустралији има седам Срба, који су врло доброг стања, али ти богатији радије се заклањају под заштиту страних посланстава, по што испољавају своју народност. Сиромашнији напротив одржавају наше српске обичаје, потичу српску тробојку о свечаним данима и не траже ничије заштите.“

Пишу нам из Велимја:

У сјеверном дијелу племена Бањскога налази се село Копривице, у ком је још од давнијех времена, док су ови крајеви били под туђином, постојала стародревна црквица. Последије ослобођења ових крајева, породила се мисао у бравству Копривице, да саграде нову цркву и прије пет година обрате се с молбом Његовом Високопреосвештенству Г. Митрополиту Митрофану, који им даде благослов, да могу подићи нову цркву. Старањем г. командира Видака Копривице са његовим братством, подигнут је овдје данас лијеп храм, украшен иконостасом и престолним иконама.

Освећење новог храма, који је посвећен св. Николи, извршио је допуштењем и благословом Високопреосвештеног г. Митрополита Митрофана пречасни отац Герасим, игуман манастира Косијерева са још три свештеника. Уочи Митровдане, на истом храму подигнута су три звона, која огласише прву вечерњу; а на сами Митровдан слегао се многобројни Бањански народ са својим главарима код нове цркве, да присуствују његом освећењу. Последије освећења и божанствене литургије извршено је благодарјење за здравље Ђ. Кр. В. Господара и цијелог Владајућег Дома. Последије црквене свечаности, мјесни учитељ г. Лазар Чобељић држао је окупљеном народу сходну бесједу, коју је завршио старина игуман Герасим с ускликом „Живео Ђ. Кр. В. Господар, ослободило ових крајева,“ на што одушевљеном клицању није било краја.

Светковина је ова завршена богатом трпезом, која је била приређена за 500 особа, којима су били на челу: духовенство са војним и грађанским главарима. За обједом подизане су патриотске адривине, које су све похрањене ваносним одушевљењем. Последије обједо почело је народно весеље, а гостопримно братство Копривице частило је и настојало да свако пође задовољан.

Херцеговац.

Телеграми Бечког „Кор. Бира“.

Италијанска Величанства у Инглеској.

ПИЗА, 2 нов. — Краљ Виктор Емануил и Краљица Јелена у пратњи министра иностраних послова Титонија отпутовали су у Инглеску.

ШЕРБУР, 4 нов. — Величанства италијанска на путу за Инглеску стигла су овомо и денешном поудравили инглески краљевски пар. Сјутрадан кренули су даље пут Инглеске.

ЛОНДОН, 5 нов. — Краљ и Краљица италијанска стигли су у Виндзор на 3 1/2 по подне. На станици дочекао их је Краљ, Краљица и остали чланови инглеског краљевског дома. Повдран био је веома срдачан. Владоци се пољубише, Краљ Едуард пољуби руку Краљици Јелени, а обје Краљице се загрлише. Последије повдрана одвезоше се Величанства у Двор Виндзор, праћени свуда ваносним клицањем многобројног народа.

ВИНДЗОР, 6 нов. — Краљ Виктор Емануил и Краљ Едуард били су данас у лову. Јуче је Краљ Виктор положио вијенац на гроб Краљице Викторије. У вече био је снетан објед, за вријеме којег је Виктор Емануил издравио Краљу Едуарду гворења, да се пријатељске везе, које везују Инглеску и Италију, сваки даном све више јачају. Овјећаји овог пријатељства јесу у италијанском народу традиционални и имају велики значај за политику његове владе, која је исто,

као и политика Инглеске, политика мира и цивилизације. Краљ Едуард одликовао је министра Титонија лентом ордена Викторије.

ВИНДВОР, 7 нов. — За свечаног обеда издравио је Краљ Едуард италијанским Величанствима здравицом, у којој је рекао, да је идеал за којим теже Инглеска и Италија, да се одржи мир и да се поради на напретку цивилизације.

ЛОНДОН, 7 нов. — Краљевски пар италијански посетио је општину града Лондона. Ту је био приређен банкет у почаст Величанстава. У италијанском посланству у Лондону, италијански краљевски пар примио је адресу колоније италијанске, па се је по подне повратио спет у Виндвор.

ОКСФОРД, 7 нов. — Овдешњи универзитет подијелио је Краљу Виктору Емануилу почасни докторат.

РИМ, 2 новем. — У разговору с једним дописником, руски посланик у Паризу, књаз Урусов, рекао је, да његово наименовање за посланика у Риму још није званично сlijедило, али да је оно сигурно. Посјета руског Цара у Италију није напуштена; он се нада, да ће успјети, да руски цар дође у Рим, чим други услови то допусте. Посјета је и жеља царева и жеља цијеле Русије.

ПЕТРОГРАД, 2 нов. — Неосновани су гласови о одступању министра Ламдорфа; он је одмах примио управу свог министарства, чим се је овамо из Дармштата повратио.

ЦАРИГРАД, 2 новем. — Посланици руски и аустро-угарски изјавили су Порти, да и друге велесиле пристају уз њихове реформе, те због тога свијетују Порту, да их у сопственом интересу што прије прими. Говори се, да је наређено Великому Везиру и министру спољних послова, да поново саставе одговор на ноту руско-аустријску, о коме ће се расправљати у министарском вијећу.

ПОТСДАМ, 3 новем. — Оздрављење цара Вилхелма иде добро. Цар већ може по мало вборити.

БЕЧ, 4 новем. — Грчки Краљ примио је у аудијенцију министра Голуховског и вадржао се с њим цијели сахат.

ДАРМШТАТ, 4 новем. — Умрла је у Скрњелице кћи Великог војводе хесенског, принцеза Јеласавта. Спроводу у Дармштату присуствоваће осим великог војводе још и руски царски пар и Велики књаз Сергије.

ЦАРИГРАД, 5 нов. — Овамо је стигао нови српски министар Симић.

ЦАРИГРАД, 5 нов. — Посланици руски и аустро-угарски поново су од Порте искали одговор на њихову ноту. Велики везир посетио је у том послу оба ова посланика.

ДАРМШТАТ, 5 новем. — Руска царица не може на пут због болести у уху, те тако ни Цар ни Царица неће присуствовати спроводу принцезе Јеласавте.

ПЕТРОГРАД, 7 новем. — Царица болује још од 4 о. мј. од запаљења десног уха. Болест тече правилно.

ЦАРИГРАД, 7 новем. — Пошто још нема одговора Портиног на поновно потраживање руско-аустријско, ове ће обе велесиле предузети нове мјере.

ПЕТРОГРАД, 7 нов. — Није истина, да је руски Цар болестан.

НА ЗНАЊЕ

Даје се на знање нашим трговцима, да Књ. Влада неће куповати жито ове године, што је чинила прошле,

да умјери цијену житу на пазарима. Ове године наступиле су боље прилике, јер је љетина много обилатија него ли прошле године, а при том слободан је и увоз жита (сереала) из Турске у Црну Гору, те тако обије околности дају гаранцију, да ће цијене жита бити умјерене.

Из Канцеларије
Државног Савјета

ОБЈАВА

На основу наредбе Министарства Унутрашњих Дјела од 17. августа ове године Број 1066. позивају се сви они, којима су биле даровате земље у Загоричу, Забјелу и Зети, па које се нијесу населили, а које им други држо, или су нарађене, да се пријаве у канцеларију ове Управе најдаље до 17. новембра 1903 године ради коначног ријешења о држању истих.

Ко се не пријави до тог рока, губи право на даровницу, која ће остати на расположење Књаз. Владе.

Број 368. Из канцеларије Зетско-Брдског обласне Управе, 29. августа 1903 г. у Подгорици.

ОБЈАВА

У петак 21 новембра тек. год. од 2—4 часа послје подне у Команди баталиона стојеће војске у Подгорици, подпсато одјељење давати ће на јавној лиценцији конатрат од вина.

Подушмач обавезан ће бити давати вина како за гарнизон Цетињски, тако за гарнизон Подгорички: од 1 децембра ове године, до 1 децембра идуче 1904 године.

Вина ће се потрошити од прилике око 250 квинтала.

Моштра од вина моћи ће се наћи од 15 Новембра до дана лиценцијације у Команди бригаде на Цетиње и Команди баталиона у Подгорици.

Подушмачу вина тражиће се кауција од хиљаду круна у готовом новцу или двије хиљаде у сигурној валови.

Број 346.

Цетиње, 6 новембра 1903 г.

Административно Одјељење
Бригаде стојеће војске.

1—2

Службене Објаве.

СТЕЧАЈ.

У смислу пресуде Књ. Обласног Суда на Цетињу од 20. октобра ов. год. број 1296 — IV — 1903—513, отворен је стечај над имовином Мића Ђурашковића из Цеклина, којим се позивају његови дужитељи да до 1. децембра ов. год. поднесу онеме суду часта свјја дужења поткријељена доказима, ако то до сада нијесу учинили.

Послије реченог дана ничија се по траживања неће усвојити.

Број 1296.

IV—1903—513.

Цетиње, 30. окт. 1903 г.

Из канц. Књ. Обласног Суда.

Р. 76 Број 246. 2—2

ОГЛАС.

Износи се на јавну продају доље описана непокретност Пера Шогона Бело-вића из Главице, која је процијењена круна 5600.

Продаја ће се извршити на Орју-дуку код потписатог суда, за продају се одређују три рока: први на 14 новембар, други 14 децембра ове године, трећи 14 јануара 1904 год. у 9 сати прије подне.

На прва два рока неће се непокретност продати испод процијењене вриједности, а на трећи и ниже, али никако испод $\frac{3}{4}$ процијењене вриједности.

Сваки је лиценцијант дужан положити јемство од 10% од процијењене вриједности.

Позивају се сви они, те имају на непокретности какво реално право, дужнички повјериоци и они који имају право прече купње, да се пријаве суду прије прве продаје.

Опис непокретности:

Непокретност се састоји из 7 рала ливаде са оградом, у тако званом мјесту „Вељи до“, код Д. града обзидан са сваке стране зидом; у другом комаду 5 коса ливаде и 10 рала орачине у тако званом мјесту „Веље поље.“ Граници: од истока Митар Кресов, од југа земљом и лугом Велашевића, од запада Баја Чокетина земљом, од сјевера Илија Пилев и Томо Гајов.

Број 192.

Орјалука, 14 октобра 1903 год.

Кап Јанко Бошковић.

Р. 186 Број 247. 2—2

ОГЛАС

Износи се на јавну продају доље описана непокретност Богдана Петричевића из Рожаца, која је процијењена круна 95.

Продаја ће се извршити на Бороњини. За продају се одређују три рока: први на 16 новембра, други на 16 децембра ове године, а трећи на 16 јануара 1904 године, у 10 сати прије подне.

На прва два рока неће се непокретност продати испод процијењене вриједности, а на трећи и ниже, али никако испод $\frac{3}{4}$ процијењене вриједности.

Сваки је лиценцијант дужан положити јемство од 10% од процијењене вриједности.

Позивају се сви они који имају на непокретности какво реално право, дужнички повјериоци и они који имају право прече купње, да се пријаве суду прије прве продаје.

Опис непокретности:

$\frac{3}{4}$ $\frac{1}{16}$ и 20 м. оранице, мало удута и 2 корјена смокава у „Подоља“ са границама: од сјевера земља Марка Гаврилова, од југа Мирчете Радованова, од истока пут, а од запада дужничкова земља.

Број 488.

Вражеграница, 2 октобра 1903.

Капетан Дамјан Перовић.

Р. 186 Број 248. 2—2

СТЕЧАЈ.

Решењем овога Суда од 30 октобра тек. године број 1814 отворен је стечај над свом имовином Б. Ја Дурковића, из Језера — изузев оног, што му закон, као презадуженог штити; те се позивају сви његови дужитељи, да се до 20 децембра ове године са частим документима, ако то већ нијесу учинили, пријаве онеме суду, јер послје тога рока неће се ничије потраживање примити.

К броју 1814.

Никшић, 31 октобра 1903 год.

Обласни Суд,

Председник: М. Н. Ђуровић.

Р. 75 Број 249. 1—1

СТЕЧАЈ.

Решењем овога суда од 30 октобра ове године број 2114 отворен је стечај над свом имовином Алексе Киселице, из Језера, изузев оног, што му закон, као презадуженог — штити; те се позивају сви његови дужитељи, да се до 20 децембра ове године са частим документима, ако то већ нијесу учинили, пријаве онеме суду јер послје тога рока неће се ничије потраживање примити.

К броју 2114.

Никшић, 31 октобра 1903 год.

Обласни Суд,

Председник: М. Н. Ђуровић.

Р. 75 Број 250. 1—1

ОГЛАС.

Јавна продаја непокретности Грга Љичаревића с Цетиња извршиће се 3 децембра ове, 3 јануара и 3 фебруара 1904 год. у 3 сата послје подне.

Вићи оглас у „Гласу Црногорца“ број 46.

Број 1822.

Цетиње, 6 новембра 1903 год.

Из канцеларије

Књ. Обласног Суда.

Р. 41 Број 251. 1—1

ОБЈАВА.

Износи се на јавну продају доље описана непокретност (кућа) Мила Перова Милошевића с Цетиња, за исплату дуга Гордана Думовића из истог мјеста, која је процијењена 1805 круна.

Продаја ће се извршити у потписаној канцеларији.

За продају се одређују три рока: први 4 децембра ове, други 4 јануара и трећи 4 фебруара 1904 год. у 3 сата послје подне.

На прва два рока неће се кућа продати испод процијењене вриједности — а на трећи и ниже, али никако испод двије трећине процијењена вриједности.

Сваки је лиценцијант дужан положити јемство 10% процијењене вриједности.

Кућа је у овој вароши: катуњска улица број 151; граници: од истока катуњском улицом, од запада вградом Марка Станковића Марковића, од сјевера кућом Андрије Јокитина Мартиновића и од југа кућом Илије Никова Милошевића. Ограђена је по плану на један кат од доброг материјала; дуга је са зидовима 6 89 м а широка 6 64 м, има три о. јељења два при земљи а једно под кровом; и припада јој зграда дуга 11 67 мет. а широка 5 90 мет. омеђена плотом

Цетиње, 6 новембра 1903 год.

Број 1471.

Из канцеларије Књ. Обласног Суда.

Р. 184 Број 252. 1—1

Приватне објаве.

Вина старог и новог, ракије ловове и смокове на продају у већој количини. —

Петковић — Улице.

Р. 15 Број 106. 3—5

Препоручена агенција путовања од стране Књ. Мин. Иностраних Дјела

Ф. Кукулић и Н. Аврамовић.

Ријека (Riune).

— Рива Салари број 2. —

Продавају путне карте за изворну врло умјерену цијену за Америку, Аустралију, Африку Азију ит. д.

За Сјеверну Америку путује се са парабродима француског Трансатлантичког друштва, који долазе у 6 дана из Хавра у Нев-Јорк.

Свега путовања из Ријеке до Нев-Јорка само 10 дана.

Цијена: из Ријеке до Буенос-Аурес или до Монтевидео фиор. 82. из Ријеке до Нев-Јорка фиор. 91.

НА ЗНАЊЕ: ко намјерава путовати, треба да буде у понедјељник у јутро на Ријеци, јер се одлази у уторак у јутро у 5 $\frac{1}{2}$ сати.

За вишу сигурност новац за путовање даје се на Цетињу Министарству Иностраних Дјела. —

Р. 121 Број 107. 2—3

Лиценцијација.

У недјељу 16. овог мјесеца у 10 сати прије подне лиценцираће се у овдашњој Општинској Кући закуп наплаћивања општинског такса на увоз, за децембар ове године. Кауција је 1000 круна у готову или непокретности, што се може замијенити сигурним јемством.

Број 2629.

Управа

Општине вароши Цетиња.

Р. 45 Број 111. 1—1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Поводом смрти мога никад непрежаљеног сина

МИЛА,

који се послје кратке, али тешке болести пресели у вјечност 25. ов. мј. т. г. у 6-тој години свога млађаног живота, сматрам на свету дужност да овим путем изјавим најискренију благодарност свијем оним, који ми на којијем начину саучешће изјавише и тиме нашу велику тугу у неколико ублажише. Благодарим од срца вјечито свијема, како оиде, тако и на страни, који учествоваше и тиме пружише мене и мојима утјеху у нашој великој жалости.

Његуши, 30. Октобра 1903.

Ожалостени

отац: Марко Вукчевић, пошт. телегр. чиновник, са осталом породицом.

Р. 94 Број 112. 1—1